

ПРОТОКОЛ № 8
засідання вченої ради
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
від 21 грудня 2012 року
ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Представлення до вчених звань (к. філол. н., доц., учений секретар університету Т.І. Тищенко).

2. Конкурсні справи (к. філол. н., доц., учений секретар університету Т.І. Тищенко).

3. Наукова доповідь «Проблеми життєтворчості та традиція у філософії Г.С. Сковороди» (д.філос., н., проф. І.В. Степаненко).

4. Затвердження рішення комісії щодо висунення кандидатур на звання „Людина року – 2012” (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко).

5. Про відкриття докторантури із спеціальностей 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури та 09.00.10 – філософія освіти (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко).

6. Затвердження рішення комісії щодо визначення кращої кафедри з наукової роботи та кращого науковця (доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи О.М. Микитюк).

7. Звіт про роботу спеціалізованої вченої ради К 64.053.08 (доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Т.Б. Хомуленко).

8. Звіт про роботу спеціалізованої вченої ради К 64.053.05 (доктор філологічних наук, професор А.Т. Гулак).

9. Про затвердження тем дисертаційних досліджень (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

10.Рекомендація до друку (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

11. Про заміну наукового керівника (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

12. Про присвоєння звання Почесного доктора університету доктору філософських наук, професору І.А. Зязюну (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко).

І. СЛУХАЛИ: Представлення до вчених звань (к. філол. н., доц., учений секретар університету Т.І.Тищенко).

УХВАЛИЛИ: 1. Протокол лічильної комісії затвердити.
2. Представити до вченого звання *професора*:

- доктора філософських наук, доцента **Бережну Світлану Вікторівну**; кафедра всесвітньої історії (“за” – 42, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає)

- доктора історичних наук, доцента **Богдашину Олену Миколаївну**; кафедра історії України (“за” – 42, “проти” – 1, недійсних бюлетенів – немає)

- доктора педагогічних наук, доцента **Ткачову Наталію Олександрівну**; кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи (“за” – 42, “проти” – 1, недійсних бюлетенів – немає).

3. Представити до вченого звання *доцента*:

- кандидата педагогічних наук **Доценко Світлану Олексіївну**; кафедра інформаційних технологій (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата психологічних наук **Єльчанінову Тетяну Миколаївну**; кафедра практичної психології (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата педагогічних наук **Кабусь Наталію Дмитрівну**; кафедра соціальної психології (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата педагогічних наук **Кривенцову Ірину Володимирівну**; кафедра фізичного виховання (“за” – 41, “проти” – 2, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата економічних наук **Осьмірко Інну Володимирівну**; кафедра фінансів та обліку (“за” – 42, “проти” – 1, недійсних бюлетенів – немає).

- кандидата економічних наук **Підчасова Євгена Вікторовича**; кафедра практичної психології (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає).

II. СЛУХАЛИ: Конкурсні справи (к. філол. н., доц., учений секретар університету Т.І. Тищенко).

УХВАЛИЛИ: 1. Протокол лічильної комісії затвердити.

2. На посаду *декана факультету заочного навчання* представити:

- кандидата педагогічних наук, доцента **Тихонович Вікторію Миколаївну**. (“за” – 42, “проти” – 1, недійсних бюлетенів – немає);

3. На посаду *завідувача кафедри* представити:

- доктора філологічних наук, професора **Маленко Олену Олегівну**, кафедра українознавства і лінгводидактики, (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – 1);

- кандидата мистецтвознавства, доцента **Мельникову Уляну Петрівну** кафедра дизайну (“за” – 42, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – 1);

- кандидата економічних наук, доцента **Соляр Вікторію Василівну**, кафедра фінансів та обліку (“за” – 41, “проти” – 2, недійсних бюлетенів – немає);

3. На посаду *професора кафедри* представити:

- кандидата педагогічних наук, доцента **Зеленську Людмилу Дмитрівну**, кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає);

- доктора філософських наук, професора **Радіонову Ірину Олександрівну**, кафедра політології, соціології та культурології (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає);

- доктора філософських наук, професора **Степаненко Ірину Володимирівну**, кафедра філософії (“за” – 42, “проти” – 1, недійсних бюлетенів – немає);

4. На посаду *доцента кафедри* представити:

- кандидата педагогічних наук **Гречаник Олену Євгенівну**, кафедра наукових основ управління та психології (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає);

- кандидата педагогічних наук **Григораша Віктора Валентиновича**, кафедра наукових основ управління та психології (“за” – 42, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – 1);

- кандидата педагогічних наук **Темченко Ольгу Василівну**, кафедра наукових основ управління та психології (“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає);

5. На посаду *викладача кафедри* представити:

- **Розумну Аллу Григорівну**, кафедра наукових основ управління та психології

(“за” – 43, “проти” – немає, недійсних бюлетенів – немає);

III. СЛУХАЛИ: Наукова доповідь «Проблеми життєтворчості та традиція у філософії Г.С. Сковороди» (доктор філософських наук, професор І.В. Степаненко).

Шановний Іване Федоровичу, шановні члени Вченої ради! Тема моєї доповіді «Філософія життєтворчості і сквородинівська традиція». Але перш, ніж розпочати, дозвольте привітати усіх присутніх із святами, що наближаються – Новим роком і Різдвом Христовим! Тим більше, що тему моєї доповіді теж можна вважати новорічною. Адже проміжок напередодні і протягом цих свят – це своєрідна перерва у потоці буднів і вихід у царину сакрального часу, коли людина підбиває підсумки року, що минає, і визначає свої очікування і надії щодо року майбутнього. Сама таке подвійне самовизначення щодо минулого і майбутнього і утворює головну смислову вісь і у процесі життєтворчості.

Будь-яке привітання передбачає і побажання. Тому дозвольте побажати усім присутнім у році, що настає, веселія сердечного, тобто гармонії із світом і самим собою. І тут я вже безпосередньо наслідую Сковороду, який головним показником, квінтесенцією щастя вважав саме веселіє сердечное.

Зрозуміло, що тема моєї доповіді є актуальною не тільки з точки зору свят, що наближаються. Її значущість зумовлюється самою конструкцією людського життя, яке, як і людина, є завжди відкритим питанням, або як назвав його іспанський філософ Ортега -і-Гассет, є драмою у якій невідомо, що буде далі. Причому, у цій драмі людина виступає і головним режисером і головним актором, оскільки проживає своє життя не за родовими зразками, не як всі, а індивідуально. Тобто творить своє життя як щось нове, унікальне і неповторне. І таке творення, знов-таки за Ортегою-і Гассетом є вельми ризикованою авантюрою, оскільки у житті людини ніщо раз і назавжди не гарантовано і вона постійно ризикує втратити свою людяність, перестати бути людиною. У кінцевому підсумку, людина усі важливі життєві рішення приймає на власну відповідальність і власний розсуд, навіть тоді, коли відмовляється від цих рішень і живе, як виходить, по інерції.

У сучасному суспільстві, яке за своєю суттю є посттрадиційним, тобто таким, що визначається вже не минулим, а непередбачуваним майбутнім, проблема життєтворчості набуває особливого значення. Відбувається не знане раніше ускладнення соціальних практик, плюралізація життєвих стратегій і стилів, прискорене оновлення умов життя і, як наслідок, - поглиблення невідповідності між новою системою вимог і можливостями особистості. Відтак, людина вимушена вибудовувати своє життя як індивідуальний рефлексивний біографічний проект. При цьому вирішувати подвійне питання – як здійснювати життєтворчість водночас і в індивідуально, і в соціально продуктивних і конструктивних формах.

Свідченням актуальності проблеми життєтворчості є і те, що у філософії ХХ-ХХІ століття увага до неї суттєво зростає, а переосмислення місця

життєтворчості, або мистецтва жити у системі життєвих цінностей починає розглядатися як один із головних чинників запобігання антропологічної катастрофи. Недаремно, серед стратегічних завдань для освіти XXI століття ЮНЕСКО визначило завдання навчити людину жити.

Зрозуміло, що внаслідок своєї буттєвої і теоретичної значущості та складності проблема життєтворчості є багатовимірною і багатоаспектною. Тому, враховуючи і обмеженість часу мого виступу, і його тему, я зосереджу увагу на філософських витоках проблеми життєтворчості в античній філософії та їх сучасній інтерпретації. Такий мій вибір зумовлений тим, що по-перше, саме античну філософію елліністичного періоду вважають «золотим сторіччям» філософії мистецтва жити і тут були вироблені головні принципи осмислення проблеми життєтворчості, які, ставши класичними не втратили своєї евристичності і до сьогодні. По-друге, Сковорода, у своїй розробці проблеми щастя, яка є наскрізною і системоутворювальною в його філософії, також наслідує античну традицію, синтезуючи її із ідеями німецьких містиків і вітчизняною духовною традицією. По-третє, представники сучасної філософії мистецтва жити також починають із рецепції і актуалізації античної традиції.

В елліністичній філософії проблема життєтворчості розроблялася як філософія мистецтва жити. І тут одразу важливо наголосити на вихідних принципах її організації.

По-перше, предметом філософії мистецтва жити із самого початку виступає не життя само по собі, як певний самостійний об'єкт прикладання індивідуальних зусиль, а турбота про себе – свою душу і тіло у їх взаємозв'язку, культивування себе як головного суб'єкта процесу життєтворчості. Турбота про себе, за визначенням Епіктета, – «це привілей, і обов'язок, дар і зобов'язання; вона забезпечує нам свободу, примушуючи приймати самих себе як предмет усієї нашої діяльності». Вихідним тут є розуміння того, що людина, на відміну від інших істот, вимушена сама про себе піклуватися. І причина цього в тому, що людина є вільною і розумною.

По-друге, людина повинна «вчитися жити усе життя», що означає на думку Сенеки, що вона має перетворити своє існування у неперервну вправу, і якщо важливо рано почати, ще важливіше – ніколи не розслаблятися». Оскільки людина повинна «вчитися жити усе життя», то філософія мистецтва життя не може бути готовим набором «рецептів на всі випадки життя», а може тільки запропонувати *принципи* організації і здійснення турботи про себе, засвоєння яких може стати лише необхідною передумовою для того, щоб «вчитися жити усе життя». Тобто головне завдання філософії мистецтва жити – не встановлювати правила і давати готові рецепти, а формувати оптативні пропозиції, відкривати нові можливості життєвого самовибору і само здійснення, визначати певні принципи організації і здійснення турботи про себе. Філософія мистецтва жити і на рівні своєї інструментальної складової не розробляє рецепти оволодіння зовнішніми атрибутами життєвого успіху, а занурює людину в етичний контекст «добродійного життя».

По-третє, турбота про себе – зовсім не є тільки загальною настановою, певною

смутною та марнотратною стурбованістю, «синекурою», а є вельми тяжка праця, яка включає до себе комплекс практичних справ і всіляких занять. «Тут і догляд за тілом, і режим, який допомагає підтримувати здоров'я, і постійні фізичні вправи, і за можливістю помірно задоволення потреб. Тут і роздуми, і читання, і складання виписок із книг або записів бесід, до яких варто повертатися, і пригадування істин, добре відомих, але потребуючих більш глибокого осмислення. Таке розуміння турботи про себе як кропіткої, незупинної праці над собою вводить до проблемного поля філософії мистецтва жити раціональну, вольову, потребово-мотиваційну і темпоральну складові.

По-четверте, у філософії мистецтва жити наявна і соціальна складова, яка орієнтує на осмислення мистецтва жити не як довільно обраної «техніки турботи про себе», а як *відповідального самовибудовування особистості*, в якому узгоджуються вимоги досягнення злагоди та «дружби з самим собою» та злагоди зі світом і «дружби з іншими, ніж сам».

По-п'яте, центральним елементом і необхідною передумовою турботи про себе вважається самопізнання. Античні практики пізнання себе включали три необхідних і взаємопов'язаних групи практик – «процедури випробування», практики самоаналізу і роботу думки над собою.

«Процедури випробування» в античному мистецтві жити вирішували подвійне завдання: допомагали вдосконалюватись у доброчесності і дозволяли оцінити рівень, котрого вдалося досягнути. Вони були спрямовані на розвиток здатності володарювати над собою. Це вважалося не тільки «щепленням» від спокуси насолоди, а і необхідною передумовою збереження своєї само тотожності і цілісності а також своєї незалежності від зовнішнього тиску обставин чи інших людей. У свою чергу, необхідною передумовою володіння собою вважалась здатність до самообмеження. Самоаналіз також вважався необхідною процедурою розвитку здатності володарювати над собою. Головною метою практики самоаналізу було не винесення собі вироку, а оцінка зробленого для відтворення принципів діяльності і виправлення їх у майбутньому.

Самопізнання в античній філософії мистецтва жити мало ще один зиск – відкривало людині себе, як об'єкт, гідний уваги і, ще більше, - насолоди. «Той, кому вдалося, нарешті, підступитися до себе, стає для себе об'єктом задоволення, і не просто панує собі у своїх межах, але і «задовольняється» собою і «радує» себе.

Таке розуміння самопізнання як головного інструменту життєтворчості та джерела задоволення і радості є дуже співзвучним тому, яке ми знаходимо у Сковороди. У Сковороди так само самопізнання є головним інструментом на шляху до щастя. Так само воно розглядається як засіб відкриття людиною себе, як об'єкта, гідного уваги і, ще більше, - насолоди. Таке розуміння самопізнання присуті зафіксовано у назві діалогу Сковороди – Наркіс, або разглогол пізнай себе», де Наркіс символізує собою людину, що отримує задоволення від відкриття себе і звернення до себе. Але у Сковороди з'являються вже і нові конотації, характерні для християнських містиків, які місце Бога мислять не як далеко зовнішнє, а як глибоко внутрішнє. Так і за Сковородою, оскільки у глибинах серця ховається Бог, то цілком природно любити себе, оскільки це є і проявом любові до Бога. А

самопізнання набуває сенсу не тільки шляху до себе, а і шляху до Бога. Ця ідея Сковороди має велике значення і для сучасної людини, яка дуже часто шукає Бога не в собі, а поза своїми межами. Це проявляється і у сплеску зовнішньої релігійності, який не завжди супроводжується внутрішніми перетвореннями людини. І у захопленні сучасної людини різними неорелігіями сектантського і тоталітарного типу.

Але цю ідею можна витлумачити і у більш загальному, метарелігійному сенсі. Тут я маю на увазі, що Бог для людини завжди є символічним втіленням найкращих людських якостей. Тому пошук Бога в собі - це шлях відкриття і утвердження у своєму житті власно людського, того, що гідно утвердження. До речі, сучасний німецький філософ Вільям Шмідт запропонував такий імператив мистецтва жити – твори своє життя так, щоб воно було гідно утвердження. Або, як це сформулював Бено Хюбнер, маючи на увазі відкритість питання про переваги і вади етичного і естетичного способу життя: «якщо б ми були зобов'язані бажати хаосу, котрий нав'язувався би «більшістю», мені нічого б не залишалось би як продовжувати жити у згоді з власним розумом і сумлінням, щоб крайньою мірою померти «з гідністю».

Якщо повернутися до Сковороди, то у нього ідея самопізнання як занурення у глибини свого серця пов'язана також із визнанням того, що серце може бути і добрим, і злим, і світлим, і темним, і живим, і згаслим, попільним. Тому завдання людини – це боротьба за живе, чисте, добре серце в собі. Така настанова задає важливі орієнтири і для процесу виховання і для процесу самовиховання.

Ще одна нова ідея Сковороди – це зв'язок самопізнання із знаходженням своєї сродної праці. Якщо в античності праця не вважалася заняттям гідним вільного громадянина, то у Сковороди саме сродна праця стає єдино важливим шляхом до щастя і досягнення веселія сердечного.

По-суті у Сковороди ми знаходимо універсальну формулу життєтворчості як шляху до щастя: «Самопізнання для знаходження сродної праці і досягнення веселія сердечного».

У сучасній філософії мистецтво жити як культура себе доповнюється культурою свободи. Через це культура себе і турбота про себе постають як необхідна передумова «турботи про всіх». Культура свободи стає пріоритетно затребуваною у процесах життєтворчості саме тому, що сучасна людина стала, за висловом Ханса Йонаса «остаточно розкутим Прометеєм», причому не тільки з точки зору своєї наукової і технологічної могутності, але й у сфері власного життя. Така «остаточна розкутість» становить загрозу як поширення теорії і практики згубних звичок, від чого застерігає Гідденс, так і дезінтеграції суспільства вже навіть не за формулою Гоббса «Людина людині вовк», а за формулою Шопенгауера «людина людині диявол». Культура ж свободи поєднує у процесі життєтворчості імперативи самореалізації власного покликання і призначення із імперативами людського буття і співбуття, тобто узгоджує в індивідуальному мистецтві жити вимоги суб'єктивності і об'єктивності.

Ще одне важливе доповнення, особливо з огляду, на розвиток і поширення могутніх практик маніпуляції свідомістю людини – це залучення до складових мистецтва жити культури мислення, яка б включала до себе здатність критичного

мислення, креативне, творче мислення та «турботливе мислення». Культура мислення, або, застосовуючи термінологію Я. Пелікана, «вишколений розум» є необхідною підставою для «надії на майбутнє» і при здійсненні процесу життєтворчості, який передбачає свідомий і відповідальний вибір можливостей самоздійснення і самореалізації. У цьому сенсі культура мислення стає необхідною особистісною передумовою культури свободи.

Нарешті у сучасному суспільстві як суспільстві ризику у мистецтві жити на першій план висувається готовність особистості діяти у ситуації невизначеності, нестійкості та невпевненості у майбутньому, прогнозувати можливості проявів ризику, розраховувати його наслідки, приймати рішення щодо локальних дій із врахуванням глобальних вимог. За таких умов культура себе, як складова мистецтва жити, має бути доповнена «культурою ризику» (Е. Гідденс), яка і характеризує таку готовність. Культура ризику передбачає цілісне сприйняття життєвої перспективи, в якій складно переплетене особисто і загально значуще, локальне і глобальне, ситуативно, стратегічно і буттєво значуще. У культурі ризику функціонально доповнюють одна одну усі форми раціональності, воля і етичні принципи. Культура ризику означає прийняття відповідальних рішень стосовно майбутнього, причому на таких етичних основах, які включають до себе не тільки індивідуально обрані, але й загально визнані параметри, визначені об'єктивною ієрархією загальнолюдських цінностей і благ, насамперед, - це принцип відповідальності за можливість продовження життя прийдешніх поколінь людей і принцип «благоговіння перед життям». Культура ризику, заснована на цих граничних імперативах внаслідок їхньої абстрактності, передбачає спроможність приймати рішення на особисту відповідальність, а не гарантує неминучу успішність чи правильність прийнятих рішень. Морально-етичне підґрунтя у культурі ризику має і вольовий компонент. Воля тут має поставати як «добра воля». Така «добра воля», осмислена як культура свободи, привносить у культуру ризику етику турботи про Іншого, етику справедливості і субсидіарності.

Наприкінці дозвольте сказати декілька слів про власно українську наукову школу життєтворчості, яка була заснована і продуктивно працює з 80-х років ХХ століття під керівництвом Лідії Василівни Сохань. Значною мірою завдяки інспіруючим ідейним впливам цієї школи з середини 90-х років активізувались розробки наукової проблеми життєтворчості як нового виду психологічної практики у Росії. Тут найбільш плідні спроби її концептуального оформлення і теоретичного опису були здійснені Д.О.Леонтьєвим [116, 117], котрий досліджує життєтворчість у багатьох аспектах, але передусім як практику розширення життєвого світу. Ця психологічна концепція життєтворчості значною мірою наслідуює традиції екзистенціального психоаналізу.

Концепція життєтворчості Л.В. Сохань стала і теоретико-методологічною основою для соціологічних досліджень стилів життя, що здійснюються українськими науковцями.

В основі концепції життєтворчості Л.В. Сохань «уявлення про життя людини як творчий процес. Особистість розглядається як суб'єкт життя, в основі існування якого лежить життєтворчість – духовно-практична діяльність

особистості, спрямована на творче проектування і здійснення її життєвого проекту» [186, с. 8]. Представники цієї школи розробляють проблему мистецтва жити переважно у соціально-психологічному ракурсі. Саме в працях цього колективу поняття «мистецтво жити» набуває категоріального статусу. Вагомими результатами діяльності цієї школи стала не тільки ціла низка наукових монографій, але й впровадження наукових розробок з проблем життєтворчості особистості у практичну педагогічну діяльність: «Лідія Василівна стає керівником і консультантом психолого-педагогічного експерименту, присвяченого розвитку творчого потенціалу дітей і молоді...саме на основі нового циклу праць, у якому були об'єднані зусилля вчених і педагогів, українська загальноосвітня школа поступово засвоює нову педагогіку – педагогіку життєтворчості»

Запитання ставили: доктор філологічних наук, професор М.Ф. Гетьманець.

Виступили: доктор філософських наук, професор М.Д. Култаєва.
доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України І.Ф. Прокопенко.

УХВАЛИЛИ: Інформацію прийняти до відома.

ІV. СЛУХАЛИ: Затвердження рішення комісії щодо висунення кандидатур на звання „Людина року – 2012” (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко).

УХВАЛИЛИ:

1. Присвоїти почесне звання “Людина року – 2012”.
2. Вручити пам’ятне посвідчення.
3. Вручити стрічку “Людина року – 2012”.
4. Видати грошову винагороду у розмірі 1000 грн.:

1. **Хомуленко Тамарі Борисівні** – доктору психологічних наук, професору, завідувачу кафедри практичної психології.

2. **Процевському Віктору Олександровичу** – доктору юридичних наук, професору, завідувачу кафедри цивільно-правових дисциплін, господарського і трудового права, декану юридичного факультету.

V. СЛУХАЛИ: Про відкриття докторантури із спеціальностей 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури та 09.00.10 –

філософія освіти (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко).

УХВАЛИЛИ: Просити Міністерство освіти і науки України про відкриття докторантури із спеціальностей 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури та 09.00.10 – філософія освіти, оскільки кафедра має відповідний професорсько-викладацький склад, досвід підготовки здобувачів наукового ступеня доктора наук з даних спеціальностей, достатню матеріально-технічну базу.

VI. СЛУХАЛИ: Про затвердження рішення комісії щодо визначення кращої кафедри з наукової роботи та кращого науковця (доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи О.М. Микитюк).

УХВАЛИЛИ: 1. Визнати переможцем у номінації **«Краща кафедра з науково-дослідної роботи»** – кафедру загальної педагогіки та педагогіки вищої школи (зав. кафедри – доктор педагогічних наук, професор **Золотухіна Світлана Трохимівна**), вручити пам'ятне посвідчення та 500 грн.

2. Визнати **«Кращим науковцем»** – **Андрущенко Олену Анатоліївну** – доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри російської та світової літератури, вручити пам'ятне посвідчення та 500 грн.

3. Визнати **«Кращим молодим науковцем»** – **Ворожбіт Вікторію Вікторівну** – кандидата педагогічних наук, доцента кафедри історії педагогіки та порівняльної педагогіки, вручити пам'ятне посвідчення та 500 грн.

VII. СЛУХАЛИ: Звіт про роботу спеціалізованої вченої ради К 64.053.08 (доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Т.Б. Хомуленко).

1. Наказом ВАК України від 28.02.2011 р. № 180 спеціалізованій вченій раді надано право на період до 27.02.2013 р. проводити захист дисертацій за спеціальністю:

19.00.07 – педагогічна та вікова психологія (психологічні науки).

2. За звітний період спеціалізована вчена рада провела 6 засідань, на яких

проведено захист 5 кандидатських дисертацій за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія (з них 5 кандидатських дисертацій написано українською мовою), проведено колективне рецензування 1 кандидатської (19.00.07 – педагогічна та вікова психологія) дисертації, прийнято до захисту 1 кандидатську (19.00.07 – педагогічна та вікова психологія) дисертацію.

3. Кількість відхилених докторських і кандидатських дисертацій - 0.

4. Кількість проведених засідань – 14, з них робочих - 8.

5. Кожний член спеціалізованої вченої ради на протязі року брав участь у роботі ради більше, ніж у половині засідань.

УХВАЛИЛИ: Інформацію прийняти до відома.

VIII. СЛУХАЛИ: Звіт про роботу спеціалізованої вченої ради К 64.053.05 (доктор філологічних наук, професор А.Т. Гулак).

Совет К 64.053.05 был утвержден в составе 13 человек и закончил каденцию (срок окончания – 21 апреля) 16-ю защитами: по 6 в феврале и апреле, 4 в марте.

Было защищено 5 диссертаций по русскому языку, из них

1 – наша – китаецкой гражданки Лю Юйин (руководитель Т.И. Соколова),

1 – Одесса Луцеева Юлия Николаевна (руководитель доцент Баранник Людмила Федоровна);

1 – ХНУ им. Каразина – Калинина Лидия Вячеславовна (рук. доцент Педченко Е.В.),

2 – Симферополь – Сегал Наталья Александровна (рук. доц. Бессонова Людмила Ефимовна); Бойко Елена Сергеевна (рук. проф. Богданович Галина Юрьевна);

11 диссертаций по украинскому языку, из них:

8 наших – Мизина Ольга Ивановна (рук. проф. Олексенко Елена Андреевна)

Волковая Ольга Анатольевна (проф. Маленко Елена Олеговна)

Ярыгина Виктория Владимировна (доц. Поддубная Наталья Витальевна)

Ильченко Елена Анатольевна, Слюнина Елена Викторовна (проф. Голобородько Константин Юрьевич)

Карикова Наталья Николаевна (доц. Вакуленко Сергей Валентинович)

Карпенко Наталья Анатольевна, Салионович Людмила Николаевна (рук. проф. Космеда Татьяна Анатольевна)

1 – Академия внутренних войск МВД Украины - Посмитная Виктория Витальевна (рук. проф. Пелепейченко Людмила Николаевна)

2 – Симферополь – Морозова Анна Александровна, Дехтярева Елена Витальевна (рук. проф. Прадид Юрий Федорович).

Из защитившихся сотрудники нашего университета – Ярыгина В.В.

Все решения Совета о присуждении научной степени кандидата наук по специальностям «украинский язык» и «русский язык» утверждены без замечаний.

17 мая 2012 года началась новая каденция совета, утвержденного в составе 15 человек. В октябре прошли 3 защиты кандидатских диссертаций по специальности 10.02.01 – украинский язык:

2 наши – Омельяненко Елена Васильевна (рук. доц. Редин Петр Алексеевич), Шпак Юлия Александровна (рук. проф. Лисиченко Лидия Андреевна) (сотрудники нашего университета);

1 – Луганск – Глуховцева Ирина Ярославна (рук. проф. Ужченко В.Д., Гриценко Павел Ефимович, директор Института украинского языка НАН Украины).

Решения совета по этим диссертациям утверждены МОНмолодежи спорта Украины.

К защитах рекомендованы 2 диссертации (январь), приняты к рассмотрению 2 диссертации.

УХВАЛИЛИ: Інформацію прийняти до відома.

ІХ. СЛУХАЛИ: Про затвердження тем дисертаційних робіт (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

1. Затвердити теми докторських дисертаційних робіт:

Даньшевої С.О.: «Теоретичні та науково-методичні основи формування професійної мобільності конкурентоздатного майбутнього інженера».

Дегтярьової Г.А.: «Теоретико-методичні засади неперервної інформатичної підготовки вчителя філологічних дисциплін у системі післядипломної освіти».

Дорожко І.І.: «Родинне виховання у суспільстві ризику: функціональний потенціал у нових соціокультурних контекстах».

Лутасвої Т.В.: «Педагогічна й громадсько-просвітницька діяльність науковців Слобожанщини – фундаторів медичної та фармацевтичної освіти в Україні (XIX – поч. XX століття)».

Міхеєнка О.І.: «Теоретичні та методичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців зі здоров'я людини в умовах магістратури».

Паньок Т.В.: «Теоретико-методичні засади розвитку вищої педагогічної художньої освіти в Україні у XX сторіччі (1917 – 1990 рр.)».

Позднякової-Кирбят'євої Е.Г.: «Соціальна пам'ять: репрезентація у сучасних соціокультурних контекстах».

Спіцина Г.О.: «Правове регулювання праці іноземних працівників в Україні».

Шепеленко І.П.: «Образи сучасного мегаполісу: соціологічна концептуалізація».

Щебликіної Т.А.: «Теоретико-методичні засади моніторингу навчальних досягнень студентів вищих педагогічних закладів освіти».

2. Затвердити теми кандидатських дисертаційних робіт:

- Білецької С.А.:** «Моральне виховання учнів у позакласній роботі загальноосвітніх навчальних закладів України (друга половина XIX – XX століття)».
- Бойко А.К.:** «Правове регулювання працевлаштування молоді».
- Болатова Д.Ш.:** «Поезія Г. Петнікова: жанрово-художня своєрідність».
- Вишинська Є.І.:** «Художній світ малої прози Н. Берберової».
- Волобуєвої І.В.:** «Реалізація принципу індивідуального підходу в допрофесійній підготовці іноземних студентів у вищих навчальних закладів».
- Волосенко О.А.:** «Особливості регулювання трудових відносин працівників нафтогазової промисловості».
- Волосник Л.А.:** «Повість О.І. Купріна «Поєдинок» в літературному процесі поч. XX ст.».
- Галаган Я.В.:** «Лірика М.Д. Рахліної в контексті Харківської поезії другої половини XX ст.».
- Гаспарян Л.А.:** «Особливості правового регулювання розірвання трудового договору за п. 3 ст. 41 КЗпП».
- Глотова О.В.:** «Творчість С. Моема та російська література кінця XIX – початку XX ст.: типологічний аспект».
- Гонтар О.П.:** «Культурні зв'язки України з країнами Сходу на сучасному етапі (1991 – 2011 рр.)».
- Гонтаренко І.С.:** «Америка як об'єкт художньо-публіцистичного аналізу в російській літературі першої чверті XX ст.».
- Даниленко С.П.:** «Формування готовності майбутнього вчителя до використання Інтернет-комунікацій у навчальному процесі».
- Данько Ю.А.:** «Соціальні мережі як форма сучасної комунікації: соціологічний вимір».
- Долгопол О.О.:** «Формування організаторських умінь майбутніх фахівців сфери ресторанного обслуговування у процесі професійної підготовки у ВНЗ I-II рівнів акредитації».
- Журавльова С.А.:** «Рід Грушевських у культурно-освітньому і громадському житті України (друга половина XIX – початок XX ст.)».
- Зазерін К.С.:** «Правове регулювання соціального забезпечення державних службовців».
- Зінченко Н.М.:** «Суспільно-політичне становище та культурний розвиток етнічних меншин Харківщини в незалежній Україні».
- Іванової В.О.:** «Військово-політична та громадсько-педагогічна діяльність М.П. Драгоманова».
- Ищенко С.О.:** «Педагогічні умови підвищення якості підготовки курсантів до виховної роботи з особовим складом у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу системи МВС України».
- Камишан М.В.:** «Специфіка сучасного російського «чоловічого» детективу».
- Капанадзе Б.П.:** «Правове регулювання праці інвалідів в умовах ринкової економіки».

- Киричок І.А.:** «Співвідношення розповідального, ліричного та драматичного початку у творчості Є. Гришковца».
- Коврига Ю.В.:** «Ганатологічна тема в творчості Л. Уліцкої».
- Коротун Є.В.:** «Казки В.О. Жуковського».
- Коханової О.О.:** «Суспільно-політичне становище жінки в радянській Україні (20-30-ті рр. ХХ ст.)».
- Кузовова К.Н.** «Німецька література в сприйнятті Якіма Волинського».
- Кукленко Ю.О.:** «Еволюція ліричного героя в поезії Б. Ахмадуліної».
- Латунов І.С.:** «Людина і війна в творчості М.С. Немировича-Данченко».
- Леонтьєвої І.М.:** «Формування пізнавального інтересу учнів до економічних знань у загальноосвітніх навчальних закладах України (кінець ХХ – початок ХХІ століття)».
- Литар Ю.О.:** «Формування готовності іноземних студентів до набуття інформатичної компетентності з використанням Інтернет-технологій».
- Лоншакова Н.С.:** «Лірика Р.І. Рождественського: ідейно-художні домінанти».
- Любарцева Н.Б.:** «К. Бальмонт – критик та перекладач європейської літератури».
- Моргачової М.І.:** «Модернізація мовної освіти в університетах Франції (друга половина ХХ століття)».
- Неймана В.П.:** «Україно-російські взаємовідносини в сфері митної політики (1991 – 2012 рр.)».
- Ножка С.С.:** «Підготовка майбутнього вчителя до використання технологій мобільного навчання природничо-математичних дисциплін».
- Оліфіренко Ю.В.:** «К.І. Чуковський – мемуарист».
- Павленко М.А.:** «Формування громадянської позиції майбутніх учителів у процесі професійної підготовки».
- Пархоменко Н.Є.:** «Відбудова народного господарства Харківщини 1943 – 1950 рр.».
- Пахаренко Ю.О.:** «Творить Петра Василенка: художня структура етноментального світу».
- Пахомова С.В.:** «Особливості правового регулювання розірвання трудового договору за п. 6 ст. 40 КЗпП».
- Пащенко О.С.:** «Дидактичні засади проектування Інтернет орієнтованого середовища організації навчальної діяльності студентів».
- Пизіної Є.В.:** «Формування професійних компетенцій майбутніх письмових технічних перекладачів із застосуванням інформаційних технологій».
- Полілуєвої І.В.:** «Особливості емоційно-вольової регуляції спортивно-художньої діяльності у підлітковому віці».
- Полупанова Д.С.:** «Формування режиму та розгром П. Врангеля в Україні у 1920 р.».
- Пономарева Н.С.:** «Дидактичні засади використання технологій дистанційного навчання у професійній підготовці майбутнього фахівця з інформатики».
- Пономаренко А.В.:** «Юридичні гарантії реалізації права на працю».

Рідкозубової С.О.: «Професійне самовизначення іноземних студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі мовної підготовки».

Родіної К.М.: «Розвиток образної пам'яті майбутніх психологів засобами символдрами».

Романейко І.В.: «Оповідання А.Т. Аверченко для дітей та юнацтва: проблематика й поетика».

Скринник І.О.: «Трансформація шлюбно-сімейних відносин у другій половині 1980-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. (на матеріалах м. Харкова)».

Степаненко І.І.: «Правове виховання учнів старших класів у коледжах Великої Британії (друга половина ХХ століття)».

Ткаченко О.В.: «Роман Погорельського «Монастирка» Проблематика та поетика».

Турко І.І.: «Підстави виникнення трудових правовідносин в сучасних умовах господарювання».

Турчинова А.В.: «Формування ризикологічної компетентності майбутніх офіцерів внутрішніх військ у процесі професійної підготовки».

УХВАЛИЛИ: Затвердити теми кандидатських дисертаційних робіт.

Х. СЛУХАЛИ: Про рекомендацію до друку (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І.Тищенко).

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати до друку:

1. Монографію «Каяла» доктора філологічних наук, професора М.Ф. Гетьманця.

2. Монографію «Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки» докторанта 3 року навчання Москаленко О.В.

3. Збірник статей «А.С. Макаренко та Харківщина» кандидата педагогічних наук, доцента кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Б.М. Наумова.

4. Посібник «Педагогічна діяльність як цілісний процес» кандидата педагогічних наук, доцента кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Б.М. Наумова.

ХІ. СЛУХАЛИ: Про заміну наукового керівника (кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар університету Т.І. Тищенко).

УХВАЛИЛИ: 1. Замінити наукового керівника доктора педагогічних наук, професора Гриньову В.М. (згідно поданої нею заяви)

щодо пошукувача Крохмаль А.М. на кандидата наук з фізичного виховання та спорту, доцента Ажиппо О.Ю.

2. Замінити наукового керівника доктора педагогічних наук, професора Гриньову В.М. (згідно поданої нею заяви) щодо пошукувача Седашевої С.Л. на кандидата наук з фізичного виховання та спорту, доцента Ажиппо О.Ю.

ХІІ. СЛУХАЛИ:

Про присвоєння звання Почесного доктора університету доктору філософських наук, професору І.А. Зязюну (доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор І.Ф. Прокопенко).

УХВАЛИЛИ:

Голосували одноголосно.

Голова вченої ради

І.Ф. Прокопенко

Секретар вченої ради

Т.І. Тищенко